

Romska problematika v Sloveniji

Socialne spretnosti

Kazalo

Uvod

V tej nalogi bom govoril o Romih in kakšen problem predstavljajo za Slovenijo. Po mojem mnenju Romi predstavljajo veliki problem za Slovence in Slovenijo, saj večina je imela z njimi že slabo izkušnjo. Kako se razlikujejo Romi in Sinti. Skupine Romov po Sloveniji.

1. Zgodovina Romov

Romi prihajajo iz Pandžab v Indiji. Svojo matično pradomovino so zapustil kot brezdomci in popotniki. Na indijski izvor Romov sklepajo raziskovalci zlasti iz jezikovnih podobnosti romskega jezika z jezikoma Hindi in Panjabi ter iz telesnih posebnosti, kot so barva kože in oblika telesa, ki sta značilni za severno Indijo. Selili in naseljevali so se po celem svetu. Migracije Romov iz Indije so potekale v več tokovih. Glavni tok se pojavi v času muslimanske invazije v severno Indijo v zgodnjem 8. stoletju. Nekaj dodatnih invazij med 10. in 13. stoletjem je ponovno povzročilo preseljevanje v Evropo. Na podlagi analize romskega jezika je Franc Miklošič predpostavil smeri selitve Romov. Po Miklošiču so Romi potovali prek Kabulistana, Irana in Armenije. Prek Frigije in Lakonije so prišli v Bizantinsko cesarstvo. Nekatere skupine so se nastanile v Arabskih državah, manjše skupine pa so potovale skozi Sirijo in prišle v Egipt in severno Afriko ter od tam prek Gibraltarske ožine na evropska tla. V jugovzhodno Evropo naj bi Romi prišli v zgodnjem 13. stoletju, v srednjo in vzhodno Evropo v štirinajstem stoletju ter v zahodno in severno Evropo v poznem 14. in zgodnjem 15. stoletju.

Srednjeveška Evropa je Rome sprva sprejela naklonjeno zaradi njihove skrivnostnosti. Ko pa se je zaradi njihovega nomadskega načina življenja, ki nikakor ni bil združljiv s sedentarnim evropskim načinom življenja. Imeli so jih imeli za osvajalce, vagabunde, prestopnike in brezbožnike. Njihov položaj se je še poslabšal s krepitvijo v Evropi široko razširjenega predsodka, da je temnejša polt znamenje manj vrednosti. Poleg tega so dobili tudi status sovražnikov Cerkve. Deloma zato, ker so jih identificirali s Turki, in deloma zato, ker so izvajali "nadnaravne" rituale, kot je na primer prerokovanje iz kart in dlani. Evropski predsodki do Romov so preraščali v očitno diskriminacijo, preganjanje, mučenje in ubijanje, še posebej po konsolidaciji nacionalnih držav, saj Romi, ki jih ni bilo mogoče povezati s specifično izvorno deželo, niso bili prepoznani kot etnična skupina.

Med drugo svetovno vojno so jih nacisti obravnavali enako kot Jude - poskušali so jih izbrisati z zemeljskega obličja. Vendar, drugače kot judovsko prebivalstvo, Romi sami niso imeli sredstev, da bi spregovorili o svoji usodi. Po drugi svetovni vojni je vojna na Balkanu povzročila naslednje veliko etnično "čiščenje" in eksodus Romov. V Bosni, kjer je v času federativne Jugoslavije živelo med tristo in petsto tisoč Romov, so bili mnogi pobiti skupaj z muslimani, veliko jih je kolcalo v taboriščih ali pa so jih pregnali. Po podpisu mirovnega sporazuma pa so postali nezaželeni na celotnem ozemlju Bosne. Najnovejši genocid nad Romi se je zgodil v jugoslovanski pokrajini Kosovo, kjer jih je pred vojno živelo nekaj deset tisoč, danes pa jih živi le še nekaj sto.

V Sloveniji so se prvi Romi naselili v 14. stoletju. Njihovo naseljevanje je potekalo predvsem v treh smereh: iz smeri Hrvaške so prišli današnji dolenski Romi, iz Madžarske so prišli današnji prekmurski Romi, iz nemških dežel pa so prišli gorenjski Romi. Romi imajo tako že več kot 500 letno tradicijo bivanja na slovenskih tleh. Poleg avtohtonih romskih skupin je v zadnjih desetletjih mogoče opaziti tudi močan pritek romskih imigrantov iz držav nekdanje Jugoslavije. V obdobju avstroogrskih vladarjev Marije Terezije in Jožefa II. se je proces asimilacije Romov zelo zaostрил. Prepovedano je bilo nomadsko življenje, preseljevanje iz kraja v kraj, opravljanje romskih tradicionalnih poklicev (zdravilstvo, zdravljenje konj in živine, trgovanje, zlasti prekupčevanje s konji, čaranje, prerokovanje, kovanje, glasbeništvo in zabavljaštvo), medsebojno poročanje in govorjenje v romskem jeziku. Zapovedana pa je bila prisilna oddaja otrok v tujo prevzgojo.

2. Romi po Sloveniji

Uradni popis prebivalstva iz leta 2002 kaže, da se je za pripadnike romske skupnosti opredelilo 3.246 ljudi oz 0,17 odstotka prebivalcev Slovenije. Različne institucije, kot so centri za socialno delo, upravne enote in nevladne organizacije, pa ocenjujejo, da v Sloveniji živi približno 10.000 Romov (po nekaterih ocenah 12.000).

Znotraj romske skupnosti ločimo tri glavne skupine: Rome, Sinte in Kale. Ko gre za Slovenijo, Romi v večjih skupinah živijo v Prekmurju, na Dolenjskem, v Beli krajini in v Posavju ter v večjih mestih, kot so Maribor, Velenje, Ljubljana. Na Jesenicah in v Radovljici pa živijo predvsem družine Sintov.

2.1 Dolenjski Romi

Druge skupine jih poimenujejo tudi hrvaški Romi, saj je bila njihova smer prihoda današnja Hrvaška oziroma Bosna in Hercegovina. Naseljujejo kraje v Beli krajini, kočevsko okolico, krško dolino in druge kraje po Dolenjskem, še posebej v okolici Novega mesta. Delijo se na avtohtono (Grosuplje in Kočevje) in neavtohtono skupino.

O začetku naseljevanja teh rodbin obstajajo le skopi podatki. Najpomembnejši je njihov jezik, saj je le na jezikovni osnovi mogoče preučevati njihovo prejšnje bivališče in plemensko skupnost, od katere so se v preteklosti ločili in odšli proti zahodu – turški Romi. Hrvaški Romi niso ne jezikovno ne etnološko podrobneje preučeni. V šentjernejski okolici so se Romi ustavili leta 1836, v Šmihelu pri Novem mestu pa je leta 1812 v matičnih knjigah prvi rojstni vpis romskega otroka. Ena izmed zanimivosti dolenskih Romov je, da so po izročilu kovači in konjarji ter da so cerkvene poroke med Romi na Dolenjskem redke.

2.2 Prekmurski Romi

Za prvi pojav Romov v Prekmurju je glavni razlog povezava z naseljevanjem Romov na Madžarskem. Ugodna tla za nove naseljence kažejo neurejene razmere med plemiči in kmeti. V 17. in predvsem 18. stoletju so fevdalni zemljiški gospodje poskušali pridobiti Rome za svojo poceni delovno silo, prednost so imeli kovači. Večje naseljevanje na tem področju je bilo v času Marije Terezije, Romi niso prihajali samo z območja današnje Madžarske, ampak tudi z Gradiščanskega.

Govorijo drugačen dialekt, ki je ga dolenski in mariborski Romi ne razumejo. So avtohtoni in mešane vere. Za razliko od dolenskih, ki so po kovači ali konjarji, so prekmurski Romi glasbeniki, kmetovalci in konjarji.

Njihovi priimki, kot so Horvat, Cener, Šarkezi in Rudaš, označujejo njihovo prilagajanje okolju in kažejo izvorne pokrajine.

2.3 Mariborski Romi

Izhajajo iz Kosova in Makedonije, so muslimani. V Slovenijo so se naselili konec 60-ih let prejšnjega stoletja. Sprva so poselili nezasedena stanovanja v središču Maribora in Velenja. Po neuradnih podatkih veljata ravno ti mesti največji po številu Romov. Kljub velikemu številu in začetnemu socialnemu ne napredovanju, so se skozi desetletja Mariborski Romi, podobno kot Sinti na Gorenjskem, skoraj popolnoma integrirali v prebivalstvo. Zaradi tega ker, ob prihodu v Maribor in Velenje niso imeli možnosti se naseliti skupaj in tako ustvariti »geto« oziroma zaprto sosesko, za razliko od dolenskih in prekmurskih Romov. Mariborski Romi so povečini trgovci vseh oblik in področij ter so zelo prilagodljivi in konkurenčni.

2.4 Gorenjski Romi – Sinti

Sinti ali gorenjski Romi živijo v pasu od Celja, preko Kranja, Radovljice pa vse do Jesenic. So povsem integrirani in ne živijo v zaprtih skupnostih, tako da jih nepoznavalec le težko loči od večinskega prebivalstva. Prihajajo z ozemelj bivše skupne države, Habsburške monarhije in področja srednje Nemčije. Nekateri njihovi najpogostejši priimki so: Horn, Rajhard, Seger in Maye

3. Romi in Sinti

Kar vsi dan danes ne vejo je, da Rom ni Rom, ampak se delijo na Rome in Sinte. Razlika med Romi in Sinti je že v jeziku saj, Sinti in Romi se med seboj ne morejo sporazumevat v njihov jeziku saj nimajo skupnega. Sinti govorijo v jeziku, ki se mu reče sintatikes. Ta jezik je bolj povezan z nemškim jezikom, kot pa Romski jezik. Sinti se razlikujejo tudi v obnašanju kot sami pravijo da so bolj civilizirani in prilagojeni kot pa Romi.

4. Razlogi za razlike med skupinami Romov

Širša javnost si pogosto zastavlja vprašanje, zakaj so takšne razlike med položajem, odnosom in vedenjem Romov na različnih območjih v Sloveniji, na primer v Prekmurju in na Dolenjskem. Glavni vzrok v tem je, da so Romi v Prekmurju večinoma postali lastniki zemljišč in kmetij ter da so se tovrstni problemi pričeli reševati že v 60-ih in 70-ih letih prejšnjega stoletja. Tako so v Prekmurju po večini Romi lastniki zemljišč, medtem ko na Dolenjskem Romi niso lastniki zemljišč, na katerih živijo. Veliko je pa tudi odvisno od lokalne politike in pripravljenosti lokalnega prebivalstva za takšne premike. Država je v Prekmurju izvajala svojo funkcijo, pri čemer je pomembna doslednost izvajanja tovrstnih ukrepov. Ne gre spregledati tudi zgodovinskega dejstva, da so prebivalci ob reki Muri bili vajeni menjave različnih oblasti, čemur so po navadi sledila tudi preseljevanje ljudi. Zato se je sožitje med prebivalci v večetničnem okolju (Slovenci, Madžari, Hrvati in predstavniki ostalih republik bivše Jugoslavije, Judje, Nemci, Romi, v zadnjem času tudi Angleži na Goričkem in podobno) lažje razvijalo. Na Dolenjskem je Romom težje tudi zato, ker jim lastniki nočejo prodati zemlje. Tu je med drugim prisotno tudi večje število orožja, ki ga Romi odobravajo, saj velja za neke vrste statusni simbol. V Prekmurju, kjer so Romi bolj prilagojeni in integrirani v večinsko prebivalstvo, orožja predvsem v zadnjih letih skorajda ni. V Prekmurju tako na primer skorajda ne poznajo več poročanja prebivalcev romske skupnosti pri 15-letih, kot je to še vedno običaj na Dolenjskem. Poglavitni vzroki za takšne razlike med skupinami Romov so torej ravno v lastništvu in ne lastništvu zemljišč, interesu lokalne politike in funkciji države. Druge razloge pa lahko iščemo tudi v odnosu večinskega prebivalstva – sprejemanju drugačnih, višjem tolerančnem pragu in strpnosti do sokrajanov.

5. Problemi z Romi

Ob stikih z Romi se zelo pogosto čuti prizadeto tudi lokalno prebivalstvo. Dodatni problemi, ki skoraj po pravilu spremljajo občine z romskim prebivalstvom, predstavljajo ne le lokalni, temveč regionalni problem. V splošnem lahko glede na dosedanje proučevanje izpostavimo predvsem naslednje težave :

- uzurpacija zemljišč za lokacijo romskih naselij, odlaganje materialov in druge zasedbe parcel;
- motnje posesti, rabe zemljišč in gospodarskih dejavnosti;
- povzročanje neposredne škode zaradi kraje, nenamerne uničevanja;
- vizualno uničenje izgleda naselij in spremljajočih površin zaradi odlaganja odpadkov;
- povzročanje smradu, povečevanje prašnosti, onesnaževanje vodotokov ali podtalnice oziroma kraških vodnih zajetij;
- vožnja z neregistriranimi avtomobili in brez ustreznih zavarovanj;
- oviranje prometa zaradi nenamerne zbiranja sekundarnih surovin, zlasti kovin in stekla, ali namernega zasmetavanja prometnih površin;
- oviranje gospodarskih dejavnosti, zlasti kmetijstva in turizma;
- obstoj konfliktov, strah predvsem starejšega dela okoliškega prebivalstva pred nasiljem in podobno;
- razraščanje kriminalitete v nekaterih primerih prinaša nepomirljive odnose s soseditvom.

6. Zaključek

Skozi to seminarsko nalogo sem zvedel da obstajata 2 vrsti Romov v Sloveniji. Moje mnenje k problematiki Romov v Sloveniji je, da Romi predstavljajo problem, saj se večina sicer prilagaja prebivalstvu ampak, se večina ne šola in so ne izobraženi brez služb in živijo na račun države. Zakaj nimajo služb, ko sem bral različne članke sem opazil da govorijo o diskriminaciji do Romov, moje mnenje je, da je njihova skrb oproščena saj sem imel že sam slabe izkušnje z njimi. Ne vem kako je po drugih delih Slovenije ampak od koder sem jaz, so z njimi večinoma problemi, a ne z vsemi poznam pa tudi Rome, ki hodijo v šole in so pravični.

Viri

<http://www.kultegracija.si/prispevki/32-zgodovina-romov.html>

<http://www.rtvsllo.si/slovenija/romi-kako-iz-labirinta-stereotipov/98728>

http://www.fvv.uni-mb.si/DV2012/zbornik/policijska_dejavnost/Suklje_Banutai.pdf